

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, BRNO, v. v. i.
KRÁLOVOPOLSKÁ 147
612 00 BRNO
<http://www.iabrno.cz>

Posudek na bakalářskou práci Terezy Havlové – „Vývoj savčích společenstev během klimatických změn v kvartéru“

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Martin Mazuch, PhD.

Předložená práce má celkem 35 stran, z toho vlastního textu 29 stran, 6 stran použité a citované literatury a 11 obrázků.

V úvodu autorka vymezuje rozsah práce a to, že se ve své práci zaměřuje na klimatické změny během kvartéru a jejich vliv na paleogeografii, vegetaci a migrace savců v celosvětovém měřítku.

Ve druhé kapitole se adeptka věnuje geochronologii a dělení kvartéru. Správně zmiňuje, že dělení kvartéru na glaciály a interglaciály není po světě jednotný, ale liší se kontinent od kontinentu a oblast od oblasti. K dělení glaciálů i interglaciálů se využívají paleontologická i litostratigrafická data.

V kapitole 3. autorka se věnuje paleogeografii, kdy rozložení kontinentů bylo stejné jako dnes, lišilo se jen obnažení či zalití kontinentálních šelfů během dob meziledových a ledových a rozsah ledovců.

V kapitole 4 se studentka věnuje klimatickými podmínkami a změnami během kvartéru.

V úvodu zmiňuje, že proběhlo při nejmenším 19 glaciálních cyklů. Zmiňuje rovněž i extraterestrické vlivy (tzv. Milankovičovy cykly) na střídání dob ledových a meziledových.

V kapitole 5 se věnuje vegetačním pásmům během kvartéru skrz jednotlivé kontinenty.

Kapitola 5. 1. je věnována Evropě, kde se podrobně věnuje jen poslednímu interglaciálu a glaciálu. Ostatní kapitoly, které se věnují Asii, Africe, Severní a Jižní Americe a Austrálii, ukazují vývoj rostlinných společenstev během celého kvartéru.

Kapitola 6. Je věnována vlivu klimatických změn na savčí společenstva. Autorka si všímá, jaký vliv mají změny klimatu na euryvalentní organismy a stenovalentní organismy.

Kapitola 7. se věnuje savčím společenstvům, jeho vývoji a migracím.

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, BRNO, v. v. i.
KRÁLOVOPOLSKÁ 147
612 00 BRNO
<http://www.iabrno.cz>

Každá podkapitola se zabývá jednotlivými kontinenty (Evropa, Asie, Afrika, Jižní a Severní Amerika a Austrálie). Tyto podkapitoly jsou dále členěny na kapitoly věnující se spodnímu, střednímu a svrchnímu pleistocénu.

Kapitola 8. se věnuje vymírání savců během kvartéru a to především k velkému vymírání megafauny na hranici pleistocén/holocén.

V 9. Kapitole (závěr) shrnuje autorka, že ačkoliv kvartér trval krátkou dobu, tak během něho došlo k výrazným klimatickým změnám a na to navazujícím změnám jak v rostlinných společenstvech, tak ve společenstvech savců.

Na konci práce je uvedena použitá literatura.

Připomínky:

Na úvod bych chtěla vytknout pár překlepů a stylistických drobností:

Str. 9. Nahoře – místo pronikali psi rodu *Canis*, je lepší napsat, že pronikali psovité šelmy.

Str. 10 – místo zoscilace – oscilace

Str 20 – místo *Alces aleces* je *Alces alces*

Str. 33. (literatura) chybí u citace Tougard. C. volume 168 a navíc je tam v roce 2001, ne 2000!

Str. 2. – tabulka 1. Škoda u tabulky, že je nakreslená ručně, vypadal by lépe udělaná v počítači, ale to je jen grafická úprava. Jen bych chtěla autorku upozornit, že alpské členění se již více jak 10 let nepoužívá a jsou to již čistě historické termíny.

Navíc se používá spodní, střední a svrchní pleistocén (Lower, Middle and Upper Pleistocene) nikoliv pozdní, což by bylo Late. Termín pozdní se používá spíše v archeologii (pozdní paleolit apod.).

V kapitole 7. 1., kde se autorka věnuje Evropě, tak nějakým záhadným způsobem je vynechána Střední Evropa, byť jsou tady velmi známé, důležité a zpracované lokality jak z krasu, tak z archeologických nalezišť (např. Český kras – Zlatý kůň - kapsa 718 či lokalita

Telefon	FAX	e-mail	IČO, DIČ	Bank. spojení: ČNB Brno-město
541 514 101	541 514 123	sekretariat@iabrno.cz	68081758 CZ68081758	53722621/0710

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, BRNO, v. v. i.
KRÁLOVOPOLSKÁ 147
612 00 BRNO
<http://www.iabrno.cz>

Přezletice s archeologickými nálezy – obojí zpracované prof. Fejfarem a prof. Vlčkem. Ve zmíněné kapse 718 byly nalezeny pozůstatky makaků, které zpracoval výše uvedený prof. Vlček, které ukazují na příhodné klima, které umožnili život těmto opicím na našem území. Dále fauna z jeskyněk a kapes Chlum u Srbska, kde je spodno- až středopleistocenní fauna – zpracovaná J. Benešem, O. Fejfarem, I. Horáčkem či C. Diedrich atd.

Totéž je i Moravský kras a sprašové lokality posledního glaciálu, které patří k nejprozkoumanějším u nás, protože byly objeveny archeology a zpracovány již v 19. století. Nověji se těmto lokalitám věnoval R. Musil, M. Nývltová Fišáková, I. Horáček, J. Wágner, P. Čermák, M. Robličková atd. Stejná situace je na Slovensku, kde jsou velmi dobře prozkoumané lokality ve Slovenském krasu, tak i jiné jeskynní lokality a rovněž sprašové lokality. Tyto lokality zpracovával O. Fejfar, M. Sabol, P. Holec či M. Vlačiky.

Nemluvě o sousedních zemích jako je Polsko (kde faunu zpracovává Piotr Wojtal a Adam Nadachowski, v Rakousku Florian Fladerer či Martina Pacher.

Střední Evropa a Morava zvláště je významným migračním koridorem mezi severní a jižní Evropou a hrála při šíření faun velmi významnou úlohu!!! Všechny zmíněné oblasti jsou důležité pro rekonstrukci klimatu, tak i vývoje a poznání období pleistocénu.

Navíc v 60. letech na našem území vznikla světově významná kvartérní škola, která vycházela z poznatků právě výše zmíněných lokalit a její výsledky byly využity při rekonstrukci změn klimatu, fauny i flory v evropském měřítku a která navazovala na vynikající práci Karla Absolóna z první pol. 20. století.

Je škoda, že autorka ve své práci toto nezmínila!

V kapitolách věnující se faunám Asie a Afriky jsou zmiňovány druhy lidoopů a člověka, proč ale není toto zmiňováno v Evropě? Přitom v Evropě jsou významné naleziště primátů a člověka!

Na str. 16. Je uveden druh *Homo erectus florensiensis*, tento druh je považován za samostatný druh – *Homo florensiensis* (viz, např. Larson et al., 2007, Tocheri et al., 2007 atd.).

Str. 18. *Homo sapiens rhodenensis* je v současné době považován za druh *Homo heidelbergensis* (viz. Manzi, 2011)

Telefon	FAX	e-mail	IČO, DIČ	Bank. spojení: ČNB Brno-město
541 514 101	541 514 123	sekretariat@iabrno.cz	68081758 CZ68081758	53722621/0710

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, BRNO, v. v. i.
KRÁLOVOPOLSKÁ 147
612 00 BRNO
<http://www.iabrno.cz>

Závěrečné zhodnocení

Většina připomínek je formálního rázu.

Základní a velkou připomínkou je fakt, že ve své práci autorka zcela vynechala oblast Střední Evropy, která je pro daný problém v Evropě významná.

Další je, že autorka vynechala archeologické lokality, kde se nachází poměrně dost osteologického materiálu zvířat, ze kterého vycházejí studie týkající se klimatu a změn savčích společenstev.

Přes všechny výše zmiňované připomínky však považuji bakalářskou práci Terezy Havlové za jinak pečlivě zpracovanou a přinášející souhrn publikované literatury k danému tématu a jednoznačně ji doporučuji k přijetí.

V Brně dne 14. 9. 2012

Miriam Nývltová Fišáková
Archeologický ústav AV ČR Brno, v.v.i.